

Examen VMBO-KB

2018

tijdvak 1
woensdag 23 mei
13.30 - 15.30 uur

economie CSE KB

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 38 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

De sportschool

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebron 1 in de bijlage.

Stavros, 17 jaar, wil na de kerstvakantie gaan sporten bij een sportschool. Sportscholen proberen zich van elkaar te onderscheiden. Bij de ene sportschool krijg je een gratis sporttas en bij de andere een korting op het inschrijfgeld.

- 1p 1 Maak van de volgende zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te kiezen.

Doe het zo: Noteer de nummers (1) en (2) op je antwoordblad. Vul bij de nummers de juiste woorden in. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.

Sportscholen maken met deze aanbiedingen gebruik van de marketingmix met het instrument ... (1) ... (personeelsbeleid / plaatsbeleid / prijsbeleid). Een sportschool produceert ... (2) ... (diensten / gebruiksgoederen / verbruiksgoederen).

Stavros vergelijkt de twee aanbiedingen van sportscholen. Sportschool Conditie berekent in het eerste jaar eenmalig € 20 inschrijfgeld.

Gebruik informatiebron 1.

- 1p 2 Bereken het bedrag in twee decimalen dat sportschool Conditie in het eerste jaar per maand duurder is door het inschrijfgeld. Schrijf je berekening op.

Gebruik informatiebron 1.

- 3p 3 Bereken in één decimaal hoeveel procent sportschool Conditie duurder is dan sportschool Om de hoek. Ga uit van een individueel jaarabonnement en inschrijving voor Stavros. Schrijf je berekening op.

- 1p 4 De termijn van een abonnement is een belangrijk punt voor een sportschool.
→ Noem een reden waarom een sportschool het liefst kiest voor een jaarabonnement.

- 1p 5 De termijn van een abonnement is ook een belangrijk punt voor een sporter.
→ Noem een reden waarom de termijn van een abonnement ook een belangrijk punt is voor een sporter.

Vanwege de sterke concurrentie tussen sportscholen maken ze intensief gebruik van marketing.

- 2p 6 Maak van de volgende zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te kiezen.

Doe het zo: Noteer de nummers (1), (2) en (3) op je antwoordblad. Vul bij de nummers de juiste woorden in. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.

Sportscholen maken gebruik van instrumenten van de marketingmix om ...(1)... (het assortiment / de doelgroep) te bereiken. Zij gebruiken ...(2)... (informatieve reclame / productaansprakelijkheid) om de sportschool te promoten. Individuele coaching van sporters door de sportscholen behoort tot ...(3)... (productbeleid / plaatsbeleid).

Een eigen kledingzaak

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebron 2 en 3 in de bijlage.

Henriëtte wil een winkel beginnen in exclusieve, Italiaanse designkleding voor vrouwen. Haar vriend Thomas denkt dat kledingverkoop op het moment niet winstgevend is. Henriëtte wil toch haar kledingwinkel starten. Een naam heeft ze al: SHE.

Eerst gaat ze kijken naar het aantal kledingwinkels voor vrouwenkleding in de stad en hun marktaandeel.

naam winkel	marktaandeel vrouwenkleding
Chez Marlène	40%
Women	25%
Seestore	35%

- 1p 7 Maak van onderstaande zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te kiezen.

Doe het zo: Noteer de nummers (1) en (2) op je antwoordblad. Vul bij de nummers de juiste woorden in. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.

Een marktaandeel is de ...(1)... (afzet / brutowinst / nettowinst) als percentage van het totaal in de markt. Als de totale markt gelijk blijft en Henriëtte met succes toetreedt tot de markt, zal het marktaandeel van de concurrenten ...(2)... (gelijk blijven / groter worden / kleiner worden).

Op een site vindt ze gegevens over kledingwinkels in Nederland. "Volgens mij kan ik genoeg winst maken met mijn kledingwinkel", zegt ze.

Gebruik informatiebron 2.

- 1p 8 Henriëtte wil met SHE per maand een nettowinst van € 1.100 behalen. Het gegeven over de nettowinst in informatiebron 2 geldt ook voor SHE.
→ Bereken hoe groot de omzet van Henriëtte per maand moet zijn om deze nettowinst te behalen. Schrijf je berekening op.

- 1p 9 “Als startende winkelier kan ik besparen op de personeelskosten”, zegt ze.
→ Noem een reden waardoor Henriëtte als starter op de personeelskosten kan besparen.

Henriëtte: “Laat ik voor 2018 eens een kleine begroting maken.”

Gebruik informatiebron 3.

- 1p 10 Bereken de verwachte nettowinst voor 2018 van SHE. Schrijf je berekening op.

Henriëtte maakt zich vooral zorgen over de concurrentie van onlinewinkels.

- 1p 11 SHE kan de prijzen niet verlagen. Om de concurrentie aan te gaan, zal ze andere marketinginstrumenten moeten gebruiken.
→ Noem één ander instrument uit de marketingmix dat SHE zou kunnen gebruiken. Licht je antwoord toe.

“Ik weet heel goed wat de kenmerken van mijn doelgroep zijn”, zegt ze.

Kenmerken van haar doelgroep zijn:

- vrouw, hoogopgeleid, met een hoog inkomen
- ambitieus en optimistisch
- bereid meer te betalen voor extra service en aandacht

- 1p 12 Maak van onderstaande zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te kiezen.

Doe het zo: Noteer de nummers (1) en (2) op je antwoordblad. Vul bij de nummers de juiste woorden in. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.

Het organiseren van een maandelijkse modeshow is een voorbeeld van ...(1)... (productbeleid / promotiebeleid). De aanwezigheid van een schoonheidsspecialiste in de winkel is een voorbeeld van ...(2)... (prijsbeleid / productbeleid).

Leren budgetteren

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebron 4 in de bijlage.

Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) publiceert al jarenlang gegevens over zakgeld aan jongeren. Enrico vergelijkt zijn zakgeld met het gemiddelde zakgeld van zijn leeftijdsgenoten.

Gebruik bovenstaande tekst.

- 1p 13 Van welke functie van geld is sprake bij Enrico?
- A van rekenmiddel
 - B van ruilmiddel
 - C van spaarmiddel

Volgens het Nibud is zakgeld voor kinderen vanaf zes jaar een goede manier om de waarde van geld te ontdekken.

- 1p 14 Met welk doel publiceert het Nibud informatie over zakgeld en jongeren?

Vanaf zes jaar gaan kinderen munten herkennen en beginnen met rekenen.

- 1p 15 Tot welke geldsoort worden munten gerekend?
- A tot chartaal geld
 - B tot direct geld
 - C tot giraal geld
 - D tot indirect geld

- 1p 16 Enrico's ouders maken zijn zakgeld over naar zijn betaalrekening.
→ Welk voordeel heeft het hebben van zakgeld op een betaalrekening vergeleken met contant geld?

De ouders van Enrico vinden dat hij een aantal uitgaven (zoals snacks, games en sport) zelf moet betalen van zijn zakgeld.

Gebruik informatiebron 4.

- 2p 17 Bereken in twee decimalen welk totaal bedrag Enrico per week ten minste aan zakgeld moet ontvangen om deze uitgaven te kunnen betalen. Schrijf je berekening op.

Het Nibud vindt het ook belangrijk dat jongeren leren sparen van hun zakgeld. Enrico spaart elke maand € 55 voor een nieuwe vishengel. Deze kost € 300. Er staat nu € 52,50 op zijn spaarrekening. Over vijf maanden wil hij hem kopen, want dan start het visseizoen weer.

- 2p **18** Kan Enrico de nieuwe vishengel na vijf maanden kopen? Schrijf je berekening op.
- 2p **19** Enrico zet zijn spaargeld op een spaarrekening.
→ Noem drie motieven om te sparen.

Zuid-Afrika

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebron 5 en 6 in de bijlage.

Zuid-Afrika is een land met een roerige geschiedenis. Na de eerste democratische verkiezingen in 1994 groeide het nationaal inkomen sterk. Toch profiteerden lang niet alle inwoners van Zuid-Afrika van de groei.

Gebruik informatiebron 5.

- 1p 20 Een groot deel van de bevolking van Zuid-Afrika leeft nog steeds onder de armoedegrens.
→ Bereken het percentage van de bevolking dat onder de armoedegrens leeft. Schrijf je berekening op.

- 1p 21 In Zuid-Afrika verdient de meest verdienende 10% van de bevolking 51,7% van het nationaal inkomen. In Nederland verdient de meest verdienende 10% van de bevolking 25% van het nationaal inkomen. Maak van onderstaande zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te kiezen.

Doe het zo: Noteer de nummers (1) en (2) op je antwoordblad. Vul bij de nummers de juiste woorden in. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.

De inkomens zijn in Zuid-Afrika in verhouding ... (1) ... zeer (gelijkmatig / ongelijkmatig) verdeeld. Dit is één van de kenmerken van een ... (2) ... (ontwikkelingsland / ontwikkeld land).

De mijnbouw is een belangrijke sector voor de Zuid-Afrikaanse economie. Zo is het land de grootste producent van platina, een edelmetaal.

Gebruik informatiebron 6.

- 2p 22 In 2015 bedroeg de productie van platina in Zuid-Afrika 125.000 kilogram. Helaas was de wereldmarktprijs in november 2015 (\$ 26.749) veel lager dan in januari 2013 (\$ 53.916).
→ Bereken de extra opbrengst voor Zuid-Afrika in US dollars als het de productie van 2015 voor de hogere prijs in januari 2013, in plaats van de lagere prijs in november 2015 had kunnen verkopen. Schrijf je berekening op.

Zuid-Afrika biedt het overgrote deel van de platinaproductie aan op de wereldmarkt. Van platina is het volgende bekend:

- Een groot deel van de vraag naar platina komt vanuit de auto-industrie.
- De auto-industrie kan palladium als vervanger van platina gebruiken.
- Een deel van de platina kan worden gerecycled.
- Op korte termijn verandert het aanbod van platina niet.

- 1p **23** Welke van de volgende gebeurtenissen kan leiden tot een stijging van de wereldmarktprijs van platina?
- A** De kosten van het recyclen van gebruikt platina worden lager.
 - B** De wereldmarktprijs van palladium wordt hoger.
 - C** Er is sprake van een wereldwijde economische crisis.
 - D** Er worden nieuwe platinamijnen geopend.
- 1p **24** Zuid-Afrika heeft in het verleden geprobeerd het land minder afhankelijk te maken van de opbrengst van land-, tuin- en mijnbouw. Het wilde ook andere industriële producten exporteren. Welk voordeel heeft Zuid-Afrika als het andere industriële producten kan exporteren?
- A** Als de prijs van land-, tuin- en mijnbouwproducten op de wereldmarkt sterk daalt, heeft het nog andere inkomsten.
 - B** Als de prijs van land-, tuin- en mijnbouwproducten op de wereldmarkt sterk stijgt, heeft het geen andere inkomsten.
 - C** De vraag naar land-, tuin- en mijnbouwproducten op de wereldmarkt is te hoog om er genoeg aan te verdienen.

Historicus R.W. Johnson schreef een boek over Zuid-Afrika. Een van de problemen van Zuid-Afrika is volgens Johnson de slechte staat van overheidsinstellingen, zoals het onderwijs.

- 2p **25** Maak van onderstaande zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te kiezen.
- Doe het zo: Noteer de nummers (1), (2) en (3) op je antwoordblad. Vul bij de nummers de juiste woorden in. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.*
- Investeren in onderwijs is investeren in de kwaliteit van de productiefactor ...**(1)**... (arbeid / kapitaal / natuur). Hierdoor zullen de werknemers ...**(2)**... (meer / minder) productief worden en kwalitatief ...**(3)**... (betere / slechtere) producten kunnen produceren.

Kom in de bouw

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebron 7 in de bijlage.

krantenbericht in 2016:

De economische crisis veroorzaakte vanaf 2008 een aantal zware jaren in de bouw. De bouw groeit echter weer. De productie groeide in 2015 met € 4 miljard, een toename van 7% vergeleken met 2014. Ook in de komende jaren wordt de bouw de grootste groeier in de Nederlandse economie.

- 1p 26 De productie in een land verdelen we in vier productiesectoren. Tot welke productiesector behoort de bouw?
- A tot de primaire sector
 - B tot de secundaire sector
 - C tot de tertiaire sector
 - D tot de quataire sector
- 1p 27 In de crisisjaren van 2008 tot 2015 zijn er in de bouw ruim 80.000 arbeidsjaren verloren gegaan. Wat verstaan we onder een arbeidsjaar?
- A Een arbeidsjaar is een deeltijdbaan.
 - B Een arbeidsjaar is een flexibele baan.
 - C Een arbeidsjaar is een tijdelijke baan.
 - D Een arbeidsjaar is een voltijdbaan.
- 2p 28 Maak van onderstaande zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te kiezen.
Doe het zo: Noteer de nummers (1), (2) en (3) op je antwoordblad. Vul bij de nummers de juiste woorden in. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.
Door de economische crisis zijn de bestedingen in Nederland ...(1)... (afgenomen / toegenomen). Hierdoor ...(2)... (daalde / steeg) de vraag naar arbeid en ontstond er ...(3)... (conjuncturele / structurele) werkloosheid.
- De productie in de bouw groeide in 2015 ten opzichte van 2014 met 7%. Toch is de werkgelegenheid in de bouw niet met 7% gegroeid.
- Gebruik informatiebron 7.*
- 1p 29 Bereken in één decimaal de procentuele groei van de werkgelegenheid in de bouw in 2015 ten opzichte van 2014. Schrijf je berekening op.

De groei van de werkgelegenheid in 2015 in de bouw levert vooral meer werk op voor uitzendkrachten.

- 1p 30 Noem een reden waarom bouwbedrijven in 2015 eerder voor uitzendkrachten kiezen dan voor vaste werknemers.

In de toekomst worden er problemen verwacht op de arbeidsmarkt voor de bouw.

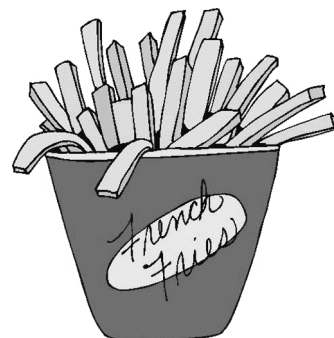
- 2p 31 Werkgevers in de bouw proberen het werken in de bouw voor werknemers aantrekkelijker te maken.
→ Noem twee maatregelen waardoor werken in de bouw voor werknemers aantrekkelijker kan worden.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Patatje over de grens

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebron 8 en 9 in de bijlage.

Nederland verdient een groot deel van het nationaal inkomen door export naar andere Europese landen.

- 1p 32 Noem een reden voor de grote omvang van de Nederlandse export naar andere Europese landen.

De Nederlandse overheid stimuleert Nederlandse exportbedrijven om te exporteren.

- 1p 33 Op welke manier kan de Nederlandse overheid de Nederlandse export stimuleren?
- A door een exportheffing
 - B door een exportquote
 - C door een exportsubsidie
 - D door een exportvolume

Nederland is de grootste producent van aardappelproducten in Europa. Een groot deel van deze producten, zoals patat, aardappelkroketten en rösti, is bestemd voor de export. De totale productiewaarde van aardappelproducten in Europa bedraagt € 3 miljard.

Gebruik informatiebron 8.

- 1p 34 Bereken de totale waarde van de Nederlandse productie van aardappelproducten. Schrijf je berekening op.

Gebruik informatiebron 9.

- 1p 35 Bereken het percentage aardappelproducten dat door Nederland wordt geëxporteerd naar het Verenigd Koninkrijk van de totale export naar de vijf landen. Schrijf je berekening op.

- 2p 36 Ook het Verenigd Koninkrijk is een grote producent van aardappelproducten.
→ Noem twee redenen waarom het Verenigd Koninkrijk aardappelproducten importeert, ondanks hun eigen productie.

- 2p 37 Na de voorgenomen uittrekking uit de Europese Unie (Brexit), wil de regering van het Verenigd Koninkrijk maatregelen nemen om de import te beperken.
→ Noem twee maatregelen die de regering van het Verenigd Koninkrijk kan treffen om de import te beperken.

- 1p 38 Noem een reden waarom het Verenigd Koninkrijk de import wil beperken.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.